

Wynalazczość wspomagana sztuczną inteligencją a ochrona patentowa w prawie polskim i europejskim. Perspektywa porównawcza

Michał Szkaradek

College of Europe/Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Justyna Telenga

Uniwersytet Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie/Université de Poitiers

Streszczenie: W artykule przedstawiono analizę złożonej relacji między sztuczną inteligencją (AI) a prawem patentowym. Jak twierdzą autorzy, chociaż wynalazki są generalnie uprawnione do ochrony patentowej, te w większości lub w pełni stworzone przez AI nie kwalifikują się do takiej ochrony w ramach obecnych polskich i europejskich regulacji. W artykule przytoczono definicję AI i przedstawiono kryteria zdolności patentowej, podkreślając, że wynalazki generowane przez AI stanowią wyzwanie dla istniejących ram prawnych.

Słowa kluczowe: wynalazczość, patent, patent europejski, ochrona własności intelektualnej, prawo UE, sztuczna inteligencja

1. Wprowadzenie

Dynamizacja prawa patentowego stanowi istotny czynnik wspierający innowacyjność, a ochrona własności intelektualnej odgrywa niezaprzeczalnie kluczową rolę w tej dziedzinie. W obliczu nowych technologii i rozwoju społeczeństwa informacyjnego konieczne staje się spojrzenie na te kwestie z perspektywy prawnej. Warto jednak podkreślić, że regulacje krajowe jak i unijne, mają na celu rozwijać sztuczną inteligencję, dostosowując je do dynamicznie rozwijającej się technologii. Błędnym założeniem stałoby się stwierdzenie, wedle którego to unijny ustawodawca dążyłby do hamowania rozwoju sztucznej inteligencji. Unijna harmonizacja prawa ma na celu stworzenie jednolitego rynku dla własności intelektualnej w Unii Europejskiej, co w swoim założeniu ma ułatwić przepływ towarów i usług oraz promować innowacje. Już w 2017 r. doniosłość poruszanej problematyki wyraził w swojej rezolucji Parlament Europejski, wskazując możliwość, że w dłuższej perspektywie sztuczna inteligencja może przewyższyć ludzkie zdolności intelektualnej [22]. Skutki powszechnego wykorzystania innowacyjnych maszyn będą ogromne, nie tylko dla innowacji, ale także dla prawa patentowego.

Zasadniczą tezą artykułu jest stwierdzenie, że wynalazki podlegają ochronie patentowej. Jeśli jednak wynalazek jest

w pełni tworem sztucznej inteligencji, na gruncie dotychczasowych polskich i europejskich regulacji prawnych, nie zasługuje na uzyskanie ochrony patentowej.

2. Definicja sztucznej inteligencji (AI)

Sztuczną inteligencję powszechnie definiuje się jako rodzaj nauki i inżynierii polegający na tym, aby komputery zachowywały się w sposób, który do niedawna wymagał ludzkiej inteligencji [10]. Z technicznego punktu widzenia, AI można rozumieć następująco:

- jako cały system AI, oparty na oprogramowaniu (software) wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną (hardware),
- wyłącznie część programistyczną AI (software), czyli kod źródłowy programu komputerowego wraz z zaimplementowanymi algorytmami lub
- algorytmy oparte na modelach matematycznych, czasem także wraz z danymi lub bez nich oraz innymi elementami systemu [20].

Na kanwie niniejszych rozważań, przyjęcie określonego rozumienia definicji sztucznej inteligencji zależy od przyjętego *criterium divisionis*. Uznając, że artykuł koncentruje się przede wszystkim na rozważaniach prawno-technicznych, najtrafniejszym wydaje się przyjęcie definicji sztucznej inteligencji jako: „systemu pozwalającego na wykonywanie zadań wymagających procesu uczenia się i uwzględniania nowych okoliczności w toku rozwiązywania danego problemu, mogącym w różnym stopniu, w zależności od konfiguracji, działać autonomicznie oraz wchodzić w interakcję z otoczeniem” [13].

Niemniej istotną kwestią jest wskazanie wyraźnego podziału między konceptami stworzonymi w pełni przez maszynę, a tworamii wykorzystującymi już istniejące roz-

Autor korespondujący:

Michał Szkaradek, michal.szkaradek@coleurope.eu

Artykuł recenzowany

nadesłany 14.07.2023 r., przyjęty do druku 04.09.2023 r.

Zezwala się na korzystanie z artykułu na warunkach licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0

wiązania techniczne [19]. Pierwszą grupę stanowią wynalazki, które człowiek jedynie zaprogramował, a AI współtworzyło, natomiast drugą grupę stanowią wytwory AI wykorzystujące cudze utwory. Na aprobatę zasługuje stanowisko, że ewentualne nadanie ochrony patentowej jest dopuszczalne pod warunkiem, gdy w wytworach sztucznej inteligencji można odnaleźć kryteria wynalazczości, które można przyporządkować twórcy [16].

3. Kryteria wynalazczości oraz nadania ochrony patentowej

Artykuł 24 ustawy o prawie własności przemysłowej [23] (dalej: Pr. Wł. Przem.), ustanawia kluczowe cechy, aby wynalazek mógł kwalifikować się do otrzymania ochrony patentowej. Ustawa nie posługuje się definicją legalną pojęcia „wynalazek”. Zamiast tego, precyzyjnie wskazuje, jakie cechy muszą być spełnione, aby wynalazek mógł być objęty ochroną patentową. Należy bowiem spełnić kumulatywnie trzy przesłanki: wynalazek musi być nowy, charakteryzować się poziomem wynalazczym oraz nadawać się do przemysłowego stosowania. Kryteria zdolności patentowej unormowane są jednolicie dla wszystkich rodzajów wynalazków. Pewną specyfiką wyróżniają się przesłanki zdolności patentowej wynalazków farmaceutycznych ([21] zob. komentarz do art. 25 ust. 4 Pr. Wł. Przem.) oraz biotechnologicznych. Jak słusznie zauważa doktryna, w największym skrócie wynalazek nowy to taki, który został stworzony, nie będąc poprzednio znany [8]. W art. 29 Pr. Wł. Przem. wymienione są natomiast kategorie rozwiązań, które, nawet jeśli byłyby wynalazkami, nie kwalifikują się do uzyskania patentu. Warto zaznaczyć, że wynalazek to niematerialne dobro, co oznacza, że istnieje niezależnie od nośnika, na którym jest zapisany. Wskazany pogląd ma potencjał wszechobecności, ponieważ wiele osób może korzystać z tego samego rozwiązania w różnych miejscach jednocześnie. Kryterium poziomu wynalazczego w ogólnej mierze ma na celu zawężenie kręgu rozwiązań technicznych, które potencjalnie mogłyby zostać opatentowane. Trzecia przesłanka została trafnie zdefiniowana w orzeczeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego jako zupełne techniczne rozwiązanie, będące należycie ujawnione, użyteczne społecznie i gwarantujące powtarzalność rezultatu [28]. Stan techniki brany pod uwagę przy ocenie poziomu wynalazczego jest rozumiany podobnie, jak w przypadku oceny nowości. Różnica polega na tym, że nie obejmuje on informacji zawartych w zgłoszeniach wynalazków lub wzorów użytkowych korzystających z wcześniejszego pierwszeństwa, niedostępnych do wiadomości powszechnej, pod warunkiem ich ogłoszenia w sposób określony w ustawie.

Zgodnie z art. 11 Pr. Wł. Przem. prawo do uzyskania patentu przysługuje twórcy wynalazku, jeżeli powstał on jako rezultat wypełnienia przez niego obowiązków wynikających ze stosunku pracy albo innej umowy cywilnoprawnej. Zgłaszającym zatem musi być osoba fizyczna lub prawna. Patent przyznaje jego właścicielowi prawo własności a wraz z nim m.in. prawo do wytwarzania, używania, wprowadzania do obrotu, eksportowania lub importowania [12]. Jeśli patent ma wielu właścicieli, każdy z nich może samodzielnie wykorzystywać patent bez zgody pozostałych.

Przykładowo, pracownicy naukowcy i technicy często z góry przenoszą swoje prawa patentowe na pracodawcę jako warunek zatrudnienia. Większość wynalazków może być objętych obowiązkiem cesji w umowach o pracę. W Stanach Zjednoczonych w Kalifornii pracownicy mogą zachować prawo własności do wynalazków, które zostały opracowane w całości

we własnym czasie, bez korzystania ze sprzętu, dostaw, obiektów lub informacji objętych tajemnicą handlową pracodawcy, z wyjątkiem wynalazków, które w momencie powstania lub wprowadzenia wynalazku do praktyki były związane z działalnością pracodawcy, czyli były wynikiem rzeczywistych lub wyraźnie przewidywanych badań lub rozwoju pracodawcy lub były wynikiem jakiegokolwiek pracy wykonanej przez pracownika na rzecz pracodawcy.

4. Akty prawne regulujące kwestie ochrony patentowej

Na kształt prawa patentowego w Polsce, w tym pozycji sztucznej inteligencji w kontekście prawa patentowego, oprócz ustawodawstwa krajowego oddziałują także akty prawa międzynarodowego i europejskiego.

Na poziomie międzynarodowym, kluczowym dokumentem jest Konwencja Paryska o Ochronie Własności Przemysłowej z 1883 r., ustanawiająca m.in. prawo pierwszeństwa,¹ uznające, że pierwsze roszczenie dotyczące własności intelektualnej złożone w państwie członkowskim ma pierwszeństwo przed przyszłymi roszczeniami złożonymi w innych państwach członkowskich. W związku z tym wnioskodawcy mogą ubiegać się o ochronę własności intelektualnej w dowolnym innym państwie członkowskim, korzystając z daty pierwszego zgłoszenia. Innym ważnym aktem jest Porozumienie TRIPS z 1994 r., będące częścią Układu o Światowej Organizacji Handlu (WTO), ustanawiające minimalne standardy ochrony własności intelektualnej, w tym patentów, dla wszystkich członków WTO². Powszechna Konwencja o Prawie Autorskim z 1952 r., choć skupia się głównie na prawie autorskim, ma również wpływ na patenty, zwłaszcza w kontekście oprogramowania i technologii³.

W obszarze prawa europejskiego, Europejska Konwencja Patentowa (EPC) z 1973 r. umożliwia uzyskanie patentu europejskiego, który jest uznawany w państwach członkowskich, ustanawiając jednolite procedury zgłaszania i badania wniosków patentowych w Europejskim Urzędzie Patentowym (EPO) [24]. Dodatkowo Rozporządzenie UE w sprawie patentu jednolitego z 2012 r. ma na celu wprowadzenie patentu obejmującego wiele państw UE, co ułatwiłoby uzyskanie ochrony patentowej w całej Unii⁴.

W Polsce głównym aktem prawnym regulującym ochronę patentową jest Ustawa Prawo własności przemysłowej z 2000 r., określająca zasady udzielania patentów, prawa wynikające z patentu, a także procedury zgłaszania i badania wniosków patentowych [23]. Uzupełnieniem jest Ustawa o Europejskim Patencie z Efektem Jednolitym z 2003 r., która implementuje przepisy europejskie dotyczące patentu jednolitego i jego skutków w polskim systemie prawnym⁵.

1 Konwencja Związkowa Paryska z dnia 20 marca 1883 r. o ochronie własności przemysłowej, przejrzana w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 r., w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 r. i w Hadze dnia 6 listopada 1925 r. (ratyfikowana zgodnie z ustawą z dnia 17 marca 1931 roku) (Dz.U. 1932 nr 2 poz. 8).

2 Porozumienie ustanawiające Światową Organizację Handlu (WTO), sporządzone w Marakeszu dnia 15 kwietnia 1994 r. (Dz.U. 1995 nr 98 poz. 483).

3 Powszechna konwencja o prawie autorskim z dnia 6 września 1952 r., w Genewie, zrewidowana 24 lipca 1971 r., w Paryżu (Dz.U. 1978.8.28).

4 Rozporządzenie 1257/2012 wprowadzające wzmocnioną współpracę w dziedzinie tworzenia jednolitego systemu ochrony patentowej, (Dz.U.UE.L.2012.361.1).

5 Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych oraz skutkach patentu europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 598)

5. Kwestia nadania sztucznej inteligencji cech wynalazcy

Dylemat, jaki może pojawić się zarówno na płaszczyźnie teoretycznej, jak i praktycznej dotyczy kwestii, czy urządzenie może być wynalazcą [1]. Wymóg, aby wynalazca uczestniczył w tworzeniu wynalazku stwarza zasadniczą barierę dla wynalazczości. Chociaż komputery są powszechnie zaangażowane w proces wynalazczy, w większości przypadków działają one jako zaawansowane narzędzia. Jednym z przykładów jest sytuacja, w której komputer działa jako kalkulator lub jedynie przechowuje informacje. W takich przypadkach komputer może pomagać wynalazcy w zastosowaniu wynalazku w praktyce, nie uczestnicząc w zasadniczym tworzeniu wynalazku. Jest to konkluzja wynikająca bezpośrednio ze stanowiska Urzędu Patentowego USA (USPTO). Organ w sprawie dotyczącej artysty chcącego zarejestrować swoje dzieło, stworzone z użyciem programu sztucznej inteligencji, generującym pliki wizualne, „Midjourney”, wskazał, że oceniając możliwość rejestracji utworów zawierających treści wygenerowane przez AI, w pierwszej kolejności należy zadać pytanie, czy „utwór” jest zasadniczo autorstwa człowieka, natomiast komputer pełni w procesie twórczym jedynie rolę instrumentu wspomagającego, czy też oryginalne elementy autorstwa w utworze (np. ekspresja literacka), zostały wykonane przez maszynę. I tak jeśli dzieło zostanie uznane za stworzone wyłącznie przez maszynę, nie może zostać zarejestrowane [5].

Wynalazca musi mieć określoną i trwałą ideę kompletnego i działającego wynalazku, aby ustalić jego koncepcję. Naukowiec mógłby rościć sobie prawo do własności wynalazku, gdyby opracował sztuczną inteligencję w celu rozwiązania konkretnego problemu i można było przewidzieć, że sztuczna inteligencja przyniesie określony rezultat [3].

Niektórzy przedstawiciele doktryny prezentują stanowisko, że osoba kwalifikuje się jako wynalazca przez fakt bycia pierwszą osobą, która rozpoznała i doceniła istniejący wynalazek. Słowo „odkryć” zgodnie z definicją (<https://sjp.pwn.pl/slowniki/odkrycie.html>) oznacza „zdobycie wiedzy o czymś dotychczas niezbadanym, dotarcie do nieznanych obszarów”. Wypuklony zostaje nie sam rezultat, ale proces dotarcia do konkretnych wniosków. Odkrycie jest często integralną częścią procesu wynalazczego i stanowi przesłankę kwalifikacji podmiotu jako wynalazcy [11]. Dla celów niniejszego artykułu, zakładając, że sztuczna inteligencja nie spełnia wymogów uznania za wynalazcę, to osoby, które odkrywają poprzez rozpoznanie i docenienie znaczenia nowego tworu, kwalifikują się jedynie jako wynalazcy. Abstrahując od meritum może się więc hipotetycznie zdarzyć, że wynalazki obliczeniowe będą miały zdolność patentową tylko wtedy, gdy osoba fizyczna odkryje je później.

6. Problematyka własności tworów sztucznej inteligencji na gruncie prawa europejskiego

Realizując zasadniczą tezę niniejszej pracy należy przeanalizować dotychczasowy unijny stan prawny, który harmonizuje ochronę patentową na terytorium Unii Europejskiej. W 2023 r. Parlament Europejski przyjął dyrektywę o sztucznej inteligencji (ang. *Artificial Intelligence Act*) [25]. Główna idea aktu uwypuklona zostaje w preambule i dotyczy ram regulacyjnych dla marketingu obejmujących bezpieczeństwo, zdrowie i prawa podstawowe. Unia Europejska, podobnie jak w przypadku rozporządzenia o ochronie danych osobo-

wych, w ustawie o sztucznej inteligencji stosuje tzw. doktrynę „podejścia opartego na ryzyku”. W obecnej formie rozporządzenie przyjęte przez parlament klasyfikuje systemy sztucznej inteligencji według poziomu ryzyka od „minimalnego” do „niedopuszczalnego”. Rozporządzenie nakłada dodatkowo na systemy sztucznej inteligencji wymóg przejrzystości wyrażony w art. 52 aktu [26]. Zgodnie z ustępem pierwszym przepisu dostawcy zapewniają, aby systemy sztucznej inteligencji projektowano i opracowywano w taki sposób, aby osoby fizyczne były informowane o tym, że prowadzą interakcję z AI, chyba że okoliczności i kontekst wykorzystania systemu są jednoznaczne.

Artykuł 58 Konwencji o udzieleniu patentu europejskiego (Dz.U.2004.79.737) stanowi, że „każda osoba fizyczna lub prawna oraz każda spółka porównywalna z osobą prawną na mocy obowiązującego jej prawa może ubiegać się o patent europejski”. W artykule wskazano poziom ryzyka, w obszarze którego sztuczna inteligencja mogłaby zostać „przypożyczona do osoby prawnej”, co umożliwiłoby jej posiadanie patentu.

W celu uniknięcia nieporozumień, co do tego jak interpretować podmioty mogące ubiegać się o patent, EPO decyzją z 2020 r. odmówiło prawa do patentu dla pojemnika na żywność stworzonego przez system sztucznej inteligencji o nazwie DABUS [27]. Zgłaszający patent zidentyfikował sztuczną inteligencję DABUS jako wynalazcę w oparciu o w/w Konwencję, która nie wymaga, aby wynalazcą była osoba fizyczna. Strona skarżąca wskazała, że celem jest jedynie zidentyfikowanie twórcy. Dla celów swojej analizy EPO powołał się na art. 81 i 19 Konwencji, które stanowią, że w przypadku, gdy zgłaszający nie jest twórcą, wymagane jest podanie jego nazwiska, imienia i dokładnego adresu. Uzasadniając tok przyjętej argumentacji organ dodał, że imię i nazwisko osoby fizycznej przyznaje uprawnienia, co nie ma miejsca w przypadku nazwy przedmiotu. Sprecyzował również, że sztuczna inteligencja nie posiada obecnie osobowości prawnej, w związku z czym nie może korzystać z praw wynikających z prawa do patentów. Co więcej, ponieważ sztuczna inteligencja jest pozbawiona praw, jej właściciel nie może być uważany za beneficjenta [30]. Przeciwnie do europejskiego sposobu rozumienia i stosowania prawa patentowego w odniesieniu do sprawy wynalazku systemu Sztucznej Inteligencji DABUS postąpił natomiast Urząd Patentowy Republiki Południowej Afryki, który na podstawie zgłoszenia patentowego pn. „Pojemnik na żywność oraz urządzenia i metody przyciągania większej uwagi” (nr ZA202103242B), jako pierwszy krajowy urząd na świecie przyznał patent wynalazkowi stworzonemu przez sztuczną inteligencję [17].

W odniesieniu do omawianego wynalazku wydano także analogiczne (przyznające ochronę patentową wynalazkowi stworzonemu przez AI), przełomowe w skali światowej, rozstrzygnięcie, którym było orzeczenie Sądu Federalnego Australii. Sąd w swoim wyroku przyznał ochronę patentową wynalazkowi stworzonemu przez system sztucznej inteligencji DABUS. W stanowiącym podstawę zaskarżenia akcie Australijskiego Urzędu Patentowego określono obowiązkiem wskazania w zgłoszeniu nazwiska twórcy, co oznacza, że ten ostatni musi mieć osobowość prawną. Sąd Federalny natomiast nie zgodził się z urzędem i stwierdził przeciwnie, że właściwe jest rozróżnienie pojęć: właściciel, użytkownik, posiadacz i wynalazca. Jeżeli więc „właścicielem, użytkownikiem lub posiadaczem patentu może być jedynie człowiek lub inna osoba prawna [...], błędem jest wyciąganie z tego wniosku, że wynalazcą może być tylko człowiek”. Sąd w swoim orzeczeniu wskazuje ponadto, że „wynalazca może być systemem sztucznej inteligencji, ale w takiej sytuacji nie mógłby być właścicielem, użytkownikiem czy posiadaczem patentu” [31].

7. Zagrożenia wynikające z problematyki uznania AI za wynalazcę

Hipotetyczna decyzja uznająca AI za wynalazcę może prowadzić do rozwoju tzw. „trollingu patentowego” oraz w rezultacie do hurtowego zgłaszania wniosków o rejestrację wynalazków opracowanych w pełni przez sztuczną inteligencję. Oficjalna nazwa to „Patent Assertion Entities”, czyli podmioty dosłownie „nabywające patenty”. W literaturze definiowany jest on jako podmiot, który nie wytwarza żadnych produktów, nabywa jedynie prawa do patentów, nie tworząc nowych technologii [18]. „Trolling patentowy” to określenie działania wykorzystującego luki w przepisach prawa patentowego w celu uzyskania korzyści finansowych. Taki podmiot, który przez posiadane przez siebie patenty wymusza na innych przedsiębiorcach zawieranie umów licencyjnych, a w przypadku braku dobrowolnej zapłaty – wszczynana postępowania sądowe [4]. Znanym od 10 lat przypadkiem jest walka Apple Inc. z VirnetX. W kwietniu 2018 r. Sąd Federalny w Teksasie orzekł, że Apple musi wypłacić spółce 502,6 milionów dolarów za naruszenie czterech patentów związanych z produktami takimi jak FaceTime, czy iMessage.

Praktyka trollingu może odciągnąć inwestorów, a w rezultacie spowolnić proces wprowadzenia nowych produktów i technologii do obrotu. Realizowane przez trolle praktyki bazują na nieprecyzyjnych granicach ochrony patentowej. Gdyby AI nadano status wynalazcy, z uwagi na jej dużo większe od ludzkich potencjalnych zdolności wynalazczych, istniałoby ryzyko masowego zgłaszania patentów a następnie wszczynania postępowań sądowych.

8. Wnioski

W obliczu obecnych regulacji w Polsce i w Unii Europejskiej, wynalazki w pełni stworzone przez sztuczną inteligencję nie kwalifikują się do ochrony patentowej. Przedstawiona analiza wyraźnie zarysowuje znaczące różnice między północną a południową półkulą w zakresie przyznawania patentów wynalazkom stworzonym przez AI. W kontekście europejskiego i amerykańskiego systemu patentowego, gdzie urzędy patentowe oraz sądy ustanawiają jako fundamentalne kryterium uzyskania patentu posiadanie przez wynalazcę statusu podmiotu prawnego, czyli co do zasady bycie człowiekiem, obserwuje się odrębność w podejściu RPA i Australii, gdzie spełnienie takiego wymogu, jak zilustrował przykład DABUS, nie jest już konieczne. Jednocześnie wskazać można trzy typy podmiotów mogących posiadać patent zamiast sztucznej inteligencji. Jest to kolejno właściciel sztucznej inteligencji czyli ten, kto sprawił, że sztuczna inteligencja zadziałała w celu uzyskania wynalazku (jej użytkownik) oraz nawet jej programista [9].

Wraz z szybkim rozwojem sztucznej inteligencji „kreatywna sztuczna inteligencja” generuje coraz większą liczbę twórców potencjalnie posiadających zdolność patentową. W tym kontekście korzyści mogą być znaczne, ponieważ sztuczna inteligencja jest z zasady szybsza niż ludzie. Nowa kreatywna sztuczna inteligencja mogłaby przyczynić się do rozwoju niektórych, złożonych sektorów takich jak nanotechnologia czy biotechnologia⁶. Wynika to z faktu, że AI ma możliwość przeniesienia rozwiązania z jednej dziedziny na drugą. Przykładowo robot „Eve”, opracowany na Uniwersytecie w Manchesterze, jest zdolny do wyprodukowania ponad 10 000 związków chemicznych dziennie. Robot ma na celu przyspieszyć prace nad nowymi lekami

i zmniejszyć koszty ich opracowywania. Urządzenie takie może przynieść duże korzyści przede wszystkim krajom rozwijającym się. Robot korzysta z systemów sztucznej inteligencji. Bazując na wcześniejszych doświadczeniach może z dużym prawdopodobieństwem wybrać związki, które mogą stać się podstawą przyszłych leków, używając systemu opartego na genetycznie zmodyfikowanych drożdżach. W rezultacie robot może sam zdecydować o eliminacji związków toksycznych dla komórek i wybrać te, które blokują aktywność białka pasożyta, a jednocześnie nie niszczą białek odpowiadających białkom w organizmie człowieka [7].

Mając powyższe na uwadze postawić należy wniosek, iż w przyszłej perspektywie niezbędnym z legislacyjnego punktu widzenia stanie się stworzenie możliwości objęcia ochroną patentową wytworów sztucznej inteligencji nie tylko w Polsce i Europie, ale również na świecie. Takie dostosowanie prawa będzie niezwykle korzystne dla samych państw, które w efekcie zyskają na arenie międzynarodowej na innowacyjności przez zwiększenie liczby wynalazków pochodzących i przypisanych partycularnie do konkretnego kraju pochodzenia. Jednocześnie zmiany prawa w tym zakresie stanowią będą dostrzeżenie potrzeb ekonomicznych twórców i operatorów sztucznej inteligencji zdolnej do kreowania wynalazków. Konsekwentnie przyciążenie nowych, innowacyjnych podmiotów gospodarczych jest kluczowe dla rozwoju gospodarczego państw UE, a także całej wspólnoty [15].

Bibliografia

- Abbott R., *I Think, Therefore I Invent: Creative Computers and the Future of Patent Law*, „Boston College Law Review”, Vol. 57, No. 4, 2016, DOI: 10.2139/ssrn.2727884.
- Aubin C., *Intelligence artificielle et brevets*, „Les Cahiers de propriété intellectuelle”, Vol. 30, No. 3, 2018, 947–984.
- Balganesh S., *Foreseeability and Copyright Incentives*, „Harvard Law Review”, Vol. 122, 2009.
- Benj E., *US rejects AI copyright for famous state fair-winning Midjourney art*, „ArsTechnica”, 11.09.2023 r., [<https://arstechnica.com/information-technology/2023/09/us-rejects-ai-copyright-for-famous-state-fair-winning-midjourney-art/>].
- Biga B., *Ekonomiczna analiza odmienności własności intelektualnej i materialnej na przykładzie patentu*, „Studia Ekonomiczne”, Vol. 312, 2017, 18–29.
- Cordier G., Dubreuil-Blanchard M., Bellaiche N., Sutherland E., *Depôt de brevets: l'IA peut-elle être l'inventeur?*
- Deltorn J.-M., Macrez F., *La protection des applications de l'intelligence artificielle et de ses produits par le brevet en Europe* [w:] „La propriété intellectuelle renouvelée par le numérique”, 2020, 13–32.
- Demendecki T., Niewęglowski A., Sitko J.J., Szczotka J., Tylec G., *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Gestin-Villon C., *La protection par le droit d'auteur des créations générées par intelligence artificielle*, Sceaux 2017.
- High P., *Carnegie Mellon Dean Of Computer Science On The Future Of AI*, „Forbes”, 30.10.2017 r., [www.forbes.com/sites/peterhigh/2017/10/30/carnegie-mellon-dean-of-computer-science-on-the-future-of-ai/?sh=c00475321979]
- Johnson D.E., *Statute of Anne-imals: Should Copyright Protect Sentient Nonhuman Creators?*, Animal Center, 2008, 15–52.
- Kostański P., Żelechowski Ł., *Prawo własności przemysłowej*, Wyd. 2, Warszawa 2020.
- Lai L., Świerczyński M. (red.), *Prawo sztucznej inteligencji*, (red.) Warszawa 2020.

⁶ Guide sur le Brevet Européen, 22e édition mise à jour 11.2022 r, s. 34.

14. Lince T., "A step-change for the IP system" – groundbreaking study examines trademark impact of generative AI, *World Trademark Review*, 02.08.2023.
15. Makulska D., Kluczowe czynniki rozwoju w gospodarce opartej na wiedzy. *Prace i Materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego SGH 88: Pomiędzy polityką stabilizacyjną i polityką rozwoju* (2012).
16. Markiewicz R., *Sztuczna inteligencja i własność intelektualna*, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Wykład inauguracyjny roku akademickiego 2018/2019.
17. Oriakhogba D., *DABUS Gains Territory in South Africa and Australia: Revisiting the AI-Inventorship Question*, "South African Intellectual Property Law Journal", Vol. 9, 2021, 87–108, DOI: 10.2139/ssrn.3998162.
18. Reines E.R., *Patent trolls: fact or fiction?*, Hearing before the Subcommittee on Courts, the Internet, and Intellectual Property of the Committee on the Judiciary House of Representatives, Government Printing Office, Washington 2006.
19. Schuster W.M., *Artificial Intelligence and Patent Ownership*, "Washington and Lee Law Review", Vol. 75, No. 4, 2019, 1945–2004.
20. Wyczik J., *Prawa własności intelektualnej wobec rozwoju technologii sztucznej inteligencji*, „Prawo Mediów Elektronicznych”, Nr 2, 2021, 26–36, DOI: 10.34616/139309.
21. Żelechowski Ł., *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2020.
26. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady ustanawiające zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (COM/2021/206 final).

Orzecznictwo i decyzje

27. Decyzja Europejskiego Urzędu Patentowego nr 18 275 163.6, 27.01.2020.
28. Wyrok NSA z 20.09.2017 r., (II GSK 3395/15).
29. Wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2020 r. (II PK 173/19).
30. Decyzje EPO sygn. J 8/20, J 9/20.
31. Wyrok Sądu Federalnego Australii, *Thaler v Commissioner of Patents* [2021] nr FCA 879.

Akty prawne

22. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 16 lutego 2017 r. zawierająca zalecenia dla Komisji w sprawie prawa cywilnego dotyczących robotyki. (2015/2103(INL)).
23. Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej, (Dz.U. 2001 nr 49 poz. 508).
24. Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencja o patencie europejskim), sporządzona w Monachium dnia 5 października 1973 r., zmieniona aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z Protokołami stanowiącymi jej integralną część (Dz.U.2004.79.737).
25. Procedura 2021/0106/COD, *Dziennik Urzędowy UE*, 2021.

Inventiveness Aided by Artificial Intelligence and Patent Protection in Polish and European Law. A Comparative Perspective

Abstract: The article scrutinises the intricate interplay between artificial intelligence (AI) and patent jurisprudence. According to the authors, while inventions conventionally qualify for patent protection, those predominantly or entirely conceived by AI fall outside the purview of extant Polish and European legislative frameworks. The article delineates the parameters of AI and explicates the criteria for patentability, accentuating that inventions engendered by AI present a conundrum for the prevailing legal paradigms.

Keywords: Inventiveness, Patent, European Patent, Intellectual Property Protection, EU Law, Artificial Intelligence

Michał Szkaradek

michal.szkaradek@coleurope.eu
ORCID: 0000-0003-1726-4005

Doktorant nauk prawnych Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Oprócz działalności badawczej pracuje na rzecz społeczności akademickiej jako Sekretarz Samorządu Doktorantów swojej uczelni. Student College of Europe na kierunku European Interdisciplinary Studies. Laureat Stypendium Ministra Edukacji i Nauki na 2021 r. dla studentów za znaczące osiągnięcia naukowe. Głównym przedmiotem zainteresowań badawczych autora są prawa człowieka oraz prawo UE.

Justyna Telenga

jtelenga@diplomacy.pl
ORCID: 0000-0002-1558-3101

Studentka piątego roku prawa na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz II roku drugiego stopnia Master droit des affaires francais et europeen na Université de Poitiers. Wielokrotna stypendystka stypendium naukowego Marszałka województwa lubelskiego oraz stypendium SANTANDER dla najlepszych studentów. Przedmiotem zainteresowań badawczych jest prawo własności intelektualnej ze szczególnym uwzględnieniem prawa patentowego.

